

Quater jamnas amiez 600 000 fugitivs

Marlies Vincenz da Vella va en cuort a Cox's Bazar en Bangladesh

DAD AUGUSTIN BEELI / ANR

■ Dapi il settember vargau ha il mund priu notizia d'ina tragedia humana el sidost dall'Asia. La regenza da Myanmar ei vidlunder da scatschar il pievel dils Rohingyas. Quei ha consequenzas desastrusas. La tiara vischinonta da Bangladesh ei confrontada cun tochen in milliun fugitivs. Cuort avon Nadal e sur las fiastas ha Marlies Vincenz da Vella giu da sepprear per sia dimora da quater jamnas el pli grond camp da fugitivs dil mund. «Jeu mass il pli bugen damaun. Spitgar aschi gitg ei il mender», gi Marlies Vincenz. La dunna da Vella fa part dil pool da persunal dalla Crusch cotschna svizra. Dapi diesch onns eis ella semtgada per intervenziuns d'urgenza en loghens da catastrofa. Sco spindrera professionala ha ella fatg la scolaziun necessaria per ir en missiuns d'urgenza egl jester. Ils 2 da schaner 2018 parta la mumma da quater affons carschi per la proxima. Avon Nadal haveva ella retschiert in telefon si dalla centrala dalla Crusch cotschna svizra a Berna sch'ella savessi buc entrar en acziun. Ei mondi per ina missiun da quater jamnas el camp da fugitivs Cox's Bazar a Bangladesh. Ella haagi buca stuiu studegiar gitg. Naturalmein seigi ella semtgada dad ir, tradescha Vincenz. Denton aschi cuort avon Nadal? Sia atgna famiglia, igl um ed ils affons hagian tuttina aunc prioritad, ella haagi buca saviu e vuliu bandunar aschi anetg ils ses.

En squadra internaziunala

Ella ha denton dau plaid, e quei suenter Daniev. Spitgar aschi gitg seigi il mender, repeta ella. Ins patratgi trasora vid quei che spetgi en cuort. Lentschatta digl onn 2018 vegn ad esser ina speciala per la spindrera. Ils 2 da schaner parta ella cuolgi aviu da Turitg a Doha, da leu a Dhaka e cun in bus in'ura e mesa tochen a Cox's Bazar, ina regiun alla riva dil Golf bengal. Ella seconfrunta puspei culla pupira dil mund. Dapi ch'ella ha finiu ils 2007 la scolaziun specialisada sco commembra dalla equipa pigl agid medicinal d'urgenza eis ella gia stada en divers loghens da

Per siu engaschi el Bangladesh sto Marlies Vincenz era seconfruntar cun formulars, visums da viadi, controllas e violas. FOTO A. BEELI

pupira: Treis gadas a Haiti, ils 2008 suenter las inundaziuns, lu il 2010 suenter il tiaratriembel, in onn pli tard cu la colera fuva rutta ora. L'emprema missiun sil continent african ha ella absolviu el Camerun. Gliez fuva stau ina situaziun semeglionta sco uss a Bangladesh. Leu haveva la squadra medicinala dalla Crusch cotschna gidau el camp cun fugitivs dil Tschad. Il zercladur 2015 eis ella lu stada a Nepal suenter il tiaratriembel.

Mintga missiun ch'ella ha absolviu entochen oz ei autra. Zaco ein tuttas da cumparegliar cun in survetsch militar pascheivel. Ins sto emblidar tut il privat, esser prompts da luvrar gi e notg e da s'integrar en ina squadra internaziunala. Sco commembra dil pool da persunal fa la Sursilvana puspei part d'ina equipa norvegese. La Svizra sco nazium ha negina atgna basa, ella metta denton a disposiziun persunal qualificau ad autras na-

ziuns che portan ina basa internaziunala, per exempel la Norvegia, la Hollanda, l'Australia ni il Canada.

Higiene e bunas odurs mauncan

Cu Marlies Vincenz parta ils 2 da schaner en direziun ost sa ella tgei che spetga. Ella vegn a prender alloschi en ina basa medicinala internaziunala. Ils 50 tochen 70 voluntaris qualificai vivan e lavuran en in camp da tendas. «Il sac da durmir ei la suletta sfera privata ch'ei dat», sa ella ord experientscha. La dunna da Vella vegn a vegnir confrontada cun situaziuns difficilas, cun glieud ch'ei buca puppergnada cun higiena e bunas odurs. Vincenz ha empriu ch'ins drova en ina tala missiun pauc, fetg pauc, per viver. Cox's Bazar ei buc in camp d'uiara, mobein in camp cun 600 000 carstgauns ch'ei s'illu fuigia, umens, dunnas ed affons ch'enquoran novas perspectivas. Ei

quei agid humanitar buca zaco sco da derscher in dagueot aua ella mar? «Bein, igl ei aschia», conceda ella.

Il carstgaun viva buca mo per far uiaras e pil profit, mobein era per gidar il concarstgaun, da survivor, per mitigar ni consolar el. Bangladesh vala sco ina dalle tiaras pli paupras dil mund. Adina puspei dat ei inundaziuns e la tiara va d'ina catastrofa en l'autra. Era dall'actuala crisa humana s'empo Bangladesh nuot. Cuort avon Nadal e quest'jamna ei Vincenz fatschentada cullas davosas preparativas per siu engaschi en quei cantun dil mund. Ella ei stada a Berna per in discuers preparativ. Ella centrala da materiala dalla Crusch cotschna svizra ha ella retschiert sia rauba persunala ch'ella drova per survivor el camp dils Rohingyas denter 600 000 fugitivs. Il meins da schaner 2018 sto ella saver ir entuorn cul caos.

Rohingyas – ina minoritad

Las biaras crisas humanitaras sin nies mund caschunan ils carstgauns sez. Sch'igl ei buc in tiaratriembel ni in'otra catastrofa dalla natira ei in conflict armau savens la cuolpa. Ils carstgauns fleivels ston pitir sch'ei dat ina dispeta pervia da religiu ni sche duas pussonzas sescognan. Era intoleranza, disfidonza ni prepotenza han consequenzas. Che carstgauns ein habels da destruir auters carstgauns enconusch'ins dapi mellis onns. Era ella bibla vegn quei descret, per exempel tier las uiaras ni tier igl exodus dils Israelits ord l'Egipta. Pils medems motivs dat ei aunc oz catastrofes humanas. Tier la scatschada dils Rohingyas va ei da principi pil medem. Ils budists da Myanmar teman igl avanzar dils muslims.

En quella tiara ell'Asia dil sidost dominescha la religiu budista, ella cunfinonta dil Bangladesh eis ei igl islam. Las autoritads da Myanmar ein confrontadas cun pintgas gruppaziuns dad extremists muslims. Quels cumbattan la discriminaziun dalla minoritad dils Rohingyas. Terrur, violenza e brutalitad caschunan pilpli ina cunteracziun. Aschia ha la regenza da Myanmar decidu da scatschar igl entir pievel muslim dils Rohingyas ord lur tiara. La crisa humanitara semuososa cun 600 000 tochen in milliun carstgauns ch'ei fugi ni che fuian ella tiara vischinonta da Bangladesh. Lezza ei denton surcargada cun problems e pupira. Bangladesh schai el Golf bengal denter l'India e la Burma (niev num Myanmar). La tiara – ina dalle pli paupras dil mund – consista da palius e flums, ella ei serrada en denter mar e las pli aultas muntognas dil mund. Il terren fritgeivel vegn trasora inundaus dad auas. Adina puspei dat ei inundaziuns tras ils gronds flums che sbuccan a Bangladesh ella mar.

Fascinau cun musica da Nadal

Marie Louise Werth ed il dirigent Corsin Tuor ein sepresentai a quater concerts

■ (anr/hh) Marie Louise Werth ha brattau ils Furbaz cun in tschuppel auters musicists. Ensem cun la formaziun «The Mountain Christmas Big Band & Brass Ensemble» ein ella ed il dirigent Corsin Tuor stai sin turnea en quater loghens durant il temps d'advent cul program «Merry Christmas». «Suenter 13 onns turnea da Nadal culs Furbaz che han fatg pausa uonn hiel jeu priu la caschun da dar in niev accent e stausch a mia big band sut la bitgetta da Corsin Tuor. Lentschatta da quella cooperaziun havein nus fatg igl onn 2011», di Marie Louise Werth, la musicista da professiun ch'ei oriunda da Mustér e che viva a Sachseln el cantun Sursilvania. Ensem cun 19 musicists ein Werth e Tuor sedecidi per ina pintga turnea tras la Svizra: «Igl ei stau ina collaboraziun fetg legrevla e nus havein saviu rimnar novas ed ulteriuras experientschas en projects ambizius.» Ils concerts ein vegni arranschai ad Olten (societad serrada), Grenchen, Leuggern e la finfinala a Sarnen. Igl ei loghens nua che Werth ei era sepresentada repetidamein ils davos onns culs Furbaz.

Enzatgei tut special

Per quels quater concerts il temps d'advent han Werth e Tuor preparau in pro-

gram tut special. La «The Mountain Christmas Big Band» cun 19 musicists da professiun recrutai ord l'entira Svizra sa vegnir midada gest tenor basegns ella «Lucerne Brass Philharmonics». Pusseivel ei quei grazia all'eleziun dallas musicistas e dils musicists che san vegnir engaschai ton per musica da jazz sco per musica classica. Las duas differentas formaziuns lubeschas aschia d'interpretar musica festiva cun instruments a flad ord differentas epocas, dall'autra vart denton era da presentar arranschaments contemporans scaff specialmein per quei project.

Era per romontsch

El center dils quater concerts ei denton la cantadura Marie Louise Werth stada che ha era accumpignau sesezza per part al clavazin. Sper tocs en engles, talian e tudestg ha ella secapescha era buca mumentau da cantar parts dil program da Nadal per romontsch, siu lungatg-mumma. Il lungatg e las canzuns romontschas gaudan la simpatia da bia glieud ella Basa e per quei motiv han era ils tocs legends dils Furbaz «Da Cumpignia» e «Viver senza Tei» secapescha buca muncau. Il success sin tribuna ei il resultat d'ina stretga cooperaziun cun Corsin Tuor ch'ei bein enconuschents per siu enga-

chament sco dirigent, musicist, cumpo-nist ed arranschader.

Mischeida reussida

Ils resuns che Marie Louise Werth, Corsin Tuor, las musicistas ed ils musicists

han obtenu els mieds da massa dils loghens da concert ein stai fetg positivs. Aschia vegn scret da concerts da Nadal extraordinaris, d'in artg cun musica maginifica ni era d'in Nadal da swing. Werth haagi perschadiu cun sia ferma vusch e

siu scharm, Tuor haagi dau in accent als tocs da jazz, blues, soul ni era swing cun siu dun d'arranschament fetg variot. Mo era ils musicists da professiun hagian mussau lur savida e perfecziun musicala.

Ils concerts en quater loghens dalla Svizra ein stai in success.